

ACC. N:R M. 13836: 1-8.

Landskap: Småland Upptecknare: Carl Andersson, Kalsvik
Härad: Kinnared Berättare: " "
Socken: Kalsvik Berättarens yrke: hem. ägare
Uppteckningsår: 1956 Född år 1899 i Kalsvik

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Slakttelenik. s. 1-8.

LNF 104.

Olika slaktmetoder

Jag är född 1899 och minns väl de olika
Slaktmetoderna från min barndom, då
min far var byslektare, så allt av svin
och smådjurs slaktades hemma och kon-
den själv såluförde de slaktade kropparna
tills fjögotelet slaktades svin
kalvar och får utan bedövning, då
gris skulle det vara slaktaren och 2
hällkarar, och en som rörde i blodet
och det var i regel en av kvinnorna
äldre eller yngre som var ogift för
var det en kvinna som kunde
länkans vara gravid fick ej röra och
se blod eller djuret i dödskamp
för då kunde barnet på lyfte fallan-
desjuka eller krampa precis som
då djuret dog

21
Då grisen skulle slaktas, kastade slakt-
-karen ett rep om halsen på grisen
och de andra i svansen och förde på, då
grisen kom ut ledde den till slakt-
bänken och ledes på höger sida, en
höll de båda frambenen, det understa
med ett rep om foten och om karlans
fot rype till handen, den andra fram-
-benen hölls fritt, det skulle hållkaren
dra fram och och åter så blodet rann
bra, den andra karan höll bakbenen
fritt, blodet skulle röras i rent fett
så det ej stelnade, det gjorde den i det
ögonblick grisen dog, för att hindra
levning av blodet lades i blodspan-
-nen litet salt några sockerbitar
litet vatten, eller rågnmjöl gick
även bra, Då grisen var lagd på

3/ Savlar lag slaktaren kalsrepet och visade det om grisens tryne eller en vrelle en gammal träbit som repet låg genom ett hål och vred om så repet strammade hårt så ej grisen kunde bitas och att skriket ej skulle höras för långt. Då grisen var död inmon den skällades skulle slaktaren med ljälpare ha en sup som kallade stiksuppen. Knivarna var den vanligaste som användes är fast de var hemsmidda av någon bysmed som kunde göra goda eggbygg. En regel då grisen skulle stikas skulle sticket göras 2 tum i från bröstbenet med sikte mot svansen. Då grisen var skälld och hängd högs grisen ej i mitten utan bröstbenet högs särskilt, ofta kokades det till

4) middag med potatis och kålrot till
middag åt slaktaren innan han
gick hem. Ryggen högs en 4 tum
bred med mycket spräck vid som kokade
julaftan. Detta var svinslakten till
jag var över 20 år, och började då en
ny tid med grisslakten med bedöm-
ning tillt barnare metoder

Da kalvar slaktades förr var det utom
bedömning, en hållkar kan lida
kalven på en halv parti med ryggen
mot kalvens mage och två fötter i
var hand om han ej var för slod
De stacks på tre olika vis antingen
i halsen röt i genom pulsådern
eller ett snitt då halsen skars av
in till kalburet, eller med

5)

ett stöck i nacken mellan kotarum
och ned i halven till pulskåden då
kalven fick smekstrik skrek den ej
i dödskamp, var det en ung kalv
skulle han ha så mycket sitt mjölk
han orkade dricka och sluktades omedelbart
för den mjölken låg fin i magen ostad
och mogen och den ostin gardes utlöjare.
Allan behövning sluktas ej mjölk
och uppstår för mig är redan

Slaktning av får och getter förekom
aldrig med smekstrik utan halstrik
eller med ett snitt i skuldrarna och
halspulsåden skars av, men blodet
användes ej efter får, för det kom
alltid något från matstrupen från
magen, så fort som de kunde bands

en bråd om matstruppen så det ej
skulle få rorena, matstruppen kallades
moderlöson, och farkroppen för smale.
Då kalvar och får slaktades och fladdes
lodes de på kalvadrog 2 plankbitar
med 2 pinnar emellan en halv alen
från varandra för det skulle gå lättare
att flå. Då en kalv var fladd utsp-
hängd togs ett tunt skinn som
var på magriken och kläddes över
det kätiga på steken för det verkade
vackert och hygieniskt så ej flugor
kunde komma åt att lägga ägg.
Flugspis var det vanliga utstallet.
Kalvar och får ledövades ej för då
djuret sparkade stannade ej något
blod i köttet, utan det blev
vitt och vackert.

7) Nu bedövas alla djur före avlivandet
då en kato bedövas lättast om man
håller med vänstra handen om un-
derkäken och slår ett hårt slag i pan-
nan aldrig i nacken eller kullen som
det sägs här på denna ort.
Bedövningssmetoden började här vid
1920 talet, utan på större djur som
slogs i pannan med en yxhammare
då djuret infördes till slaktboden
var där en ring i golvet, vari fräddes
ett rep om katts nacke som drogs
med lågt så slaget skulle bli kraftigt.
medhjälparen höll i repändan och
höll en hand i nosen då slaktaren
slog till, hållkaren bestämde vilken
sida katten skulle falla, höll katten
nosen något åt vänster föll katten

8) eller vilket djur det var på höger sida
som var det sätta för den som skulle
sticka, såvida ej stickaren var
vänsterhärd, nötskapen slogs
sam det sadet i korset, om man
vitar ett streck från det högra kor-
set till vänstra ögat, och tvärt
om blir det ett kors det arde alltid
gamla slaktare.

Den fanns det yrkes-slaktare som
körde nya djur slaktade och kände
till slakterna och sålde var vecka och
kallades yrkesbyslaktare

Jag har här upptecknat om slakt så
gott det sig göra låter, och står gärna
till tjänst i förbättringen

Carlhedens
Ljunggård Kalosvik